

Gemeente Amstelveen
Gemeentelijk beschermd stadsgezicht
redengevende omschrijving

adres : Patrimoniumlaan 1 tm 85 (oneven nummers), Patrimoniumlaan 4 tm 58
(even nummers), Spoorlaan 19 tm 26
postcode : 1182 BT
naam object : woningbouwcomplex Patrimonium
kadastraal : sectie H nrs. 6112, 6113, 6114, 6115 en 6130.
bouwjaar : 1949
architect : J.C. Teunisse

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Gemeentelijk beschermd stadsgezicht

De bedoeling van een beschermd stadsgezicht is dat het straatbeeld, het karakter en de hoofdstructuur van het beschermde gebied in stand blijft, en dat de functionele ontwikkeling in hoofdlijn blijft aansluiten op de historische ontwikkeling. Het doel van een aanwijzing is niet om het gebied te 'bevriezen' of 'op slot te zetten' en de individuele panden in het gebied zijn niet per definitie beschermd als gemeentelijk of rijksmonument. De bescherming van het stadsgezicht heeft tot doel om ontwikkelingen en veranderingen aan gebouwen, zichtbaar vanuit het openbaar gebied, of de openbare ruimte zelf in het beschermde gezicht meer bewust te doen toetsen aan de historische karakteristieken van het cultuurhistorisch waardevolle gebied.

Voor panden binnen een gemeentelijk beschermd stadsgezicht geldt de bescherming voor gevels en dakvlakken gericht naar de openbare ruimte. Voor wijzigingen aan deze onderdelen is een omgevingsvergunning nodig. Dit geldt niet alleen voor wijzigingen aan het gebouw, maar voor alle wijzigingen met invloed op het straatgezicht, zoals erfafscheidingen, bijgebouwen en werkzaamheden aan de openbare ruimte. Voor onderdelen die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte, gelden de gewone regels uit de (omgevings)wet. Het interieur van panden binnen een gemeentelijk beschermd stadsgezicht is geen beschermd onderdeel. De vergunningsvrije werkzaamheden zoals ingesteld door het Rijk, blijven van toepassing binnen een gemeentelijk beschermd

stadsgezicht. Ook regulier onderhoud, waarbij het uiterlijk aanzien niet wijzigt, is en blijft vergunningsvrij.

Beknopte beschrijving

Het complex Patrimoniumlaan 1 – 85, 4 – 58 en Spoorlaan 19 – 26 is tot stand gekomen in 1949 naar ontwerp van architect J.C. Teunisse en in opdracht van de woningbouwvereniging Patrimonium als woningen voor arbeiders gerealiseerd. Het geheel omvat 79 eengezinswoningen, 31 bergplaatsen en 13 garages. In hoofdlijnen kunnen qua architectuur en grootte twee type woningen worden onderscheiden:

- type 1: oneven genummerde panden langs de Patrimoniumlaan en de panden aan de Spoorlaan 19 – 23 (panden ten zuiden van de Patrimoniumlaan)
- type 2: even genummerde panden langs de Patrimoniumlaan en de panden langs de Spoorlaan 24 tm 26 (panden ten noorden van de Patrimoniumlaan)

Het eerste type is gegroepeerd in 8 blokken van 6 woningen, waarbij de achterzijden uitkomen op een gemeenschappelijk achterpad (vier in totaal);

Het tweede type bestaat uit 5 blokken evenwijdig aan de Patrimoniumlaan en de Spoorlaan (nrs 24 – 26). De twee buitenste blokken bestaan elk uit 3 woningen, het middelste blok bestaat uit 9 woningen, en de twee blokken aan weerszijden daarvan bestaan elk uit 8 woningen. Aan weerszijden van het middelste blok lopen paden die de achterliggende garages ontsluiten.

De panden binnen het gehele beschermde dorpsgezicht zijn in eigendom van Woningstichting Eigen Haard.

- exterieur

Kenmerkend voor deze blokken van het **eerste type** is, dat het zadeldak van de eindwoningen een lagere nokhoogte heeft, de voorgevel van deze woningen zich bevindt op de kop van het blok, waarin ook de entree gelegen is, en dat de achtergevel voor een deel uitsteekt achter die van de vier tussenwoningen; dit verschil wordt nog geaccentueerd door het doorgaande dak aan de achterzijde. De nok van deze blokken staat haaks aan de hoofdas van de Patrimoniumlaan. De schoorstenen zijn geplaatst op de woningscheidende muren; alleen bij de (lagere) eindwoningen is de schoorsteen eveneens lager op het achterdak geplaatst in het vlak van de kopgevel. De gevel aan de zijde van de voorgevels van de tussenpanden van dit blok heeft een afwijkende indeling, namelijk alleen een groot raamkozijn met daarin aan de rechterzijde een smal openslaand raam met vast onderraam.

De woningen die gelegen zijn op de koppen van deze blokken hebben op de begane grond aan de rechterzijde een klein raam en bij de straatgevel een groot raam, dat in twee delen is verdeeld. Excentrisch bevindt zich de voordeur met daarboven twee raamkozijnen met stolpramen. Boven de deur is in het metselwerk een boogvormige strekkenlaag met een boogtrommel van baksteen.

In het gedeelte van de achtergevel (oost), in het vlak van de naastgelegen achtergevels, bevindt zich een stel openslaande deuren met daarboven smalle bovenlichten.

Kenmerkend voor de woningen van het **type 2** is dat het zadeldak van de eindwoningen van elk blok een (iets) lagere goothoogte heeft dan de tussenwoningen, en daarmee een kleine verspringing in de dakrand. De voorgevel van de tussenwoningen bevat op de begane grond aan de linker zijde de voordeur met een klein stoepje. Rechts hiervan bevindt zich een groot raamkozijn met daarin aan de linkerzijde een smal openslaand raam met vast onderraam.

Op de verdieping zijn drie raamkozijnen aangebracht met stolpramen.

Schoorstenen zijn geplaatst op de woningscheidende muren. Bij de achtergevel zijn op de verdieping drie raamkozijnen met stolpramen en beneden rechts een groot kozijn met daarin dubbele deuren en bovenramen; aan de linkerzijde een afzonderlijke deur. In de voorgevels van deze woningen is cirkelvormig siermetselwerk aangebracht.

- **Materialisatie:**

De daken zijn gedekt met een rode verbeterde Hollandse pan. Het complex is opgetrokken in rode baksteen; de bovengrens van het trasraam wordt aangegeven met een halfsteens rollaag. De goten aan de voor- en achterzijde zijn uitgevoerd als een mastgoot van zink.

Van de woningen van het type 1 is het houtwerk wit geschilderd en de draaiende delen (ramen en voordeuren) in rood.

Van de woningen van het type 2 is het houtwerk wit geschilderd en de draaiende delen (ramen en voordeuren) donkergroen geschilderd.

Het geheel verkeert nog in hoge mate in de originele staat. Met uitzondering van enkele zonnepanelen op de voordakvlakken en de kozijnen in de voorgevel die zijn vervangen door kozijnen met een gewijzigde indeling, is er weinig aan het oorspronkelijke straatbeeld gewijzigd.

- **Openbare ruimte:**

Alle woningen, met uitzondering van de woningen van type 1 op de koppen, hebben een voortuintje van enkele meters diep. Deze zijn over het algemeen groen ingeplant en hebben een, niet uniforme, lage erfafscheiding. De Patrimoniumlaan en Spoorlaan zijn bestraat met roodbakken klinkers. De stoepen aan weerszijden van de Patrimoniumlaan zijn bestraat met grijze stoeptegels. In de stoep aan de zuidzijde van de Patrimoniumlaan zijn berken geplaatst. Het geheel van groen en bestrating, in combinatie met de traditioneel vormgegeven woningen in traditionele materialen, geeft het gebied een dorps karakter.

Criteria

Bij de aanwijzing van objecten als gemeentelijk beschermd stadsgezicht worden de navolgende criteria in aanmerking genomen:

situeringswaarde: B, F

architectonische betekenis: A, B

historische betekenis/cultuurhistorische waarde: C

- *Uitwerking:*

*Situeringsswaarde**

B van belang als onderdeel van een ensemble van arbeiderswoningen uit het einde van de jaren 'veertig' van de twintigste eeuw

F van belang vanwege de situering en markering van het stadsbeeld

*Architectonische betekenis***

A de stilistische betekenis als goed voorbeeld van een bouwstijl en de kwaliteit van de architectuur

B de typologische betekenis als goed voorbeeld van de wederopbouwarchitectuur en gerelateerd aan de oorspronkelijke opzet, vanwege het materiaalgebruik en constructiewijze

*Historische betekenis/cultuurhistorische waarde****

C van belang in verband met de zeldzaamheidsswaarde qua gaafheid (exterieur) en herkenbaarheid van het complex

* de situeringsswaarde als onderdeel van een na-oorlogse ontwikkeling aan de buiten-

zijde van het oorspronkelijke dorp langs de Amsterdamse weg (eind jaren veertig) en het belang van het stadsbeeld

** de bouwwijze en detaillering van een ensemble uit het einde van de veertiger jaren, materiaalgebruik en architectonische opzet van het geheel samenstel van bouwelementen en de schaal, die kenmerkend is voor deze periode van wederopbouw

*** door de eigendomssituatie is het complex bijzonder gaaf en onaangetast gebleven, hetgeen sterk heeft bijgedragen aan de herkenbaar blijven van het complex

Specifiek beschermingswaardige onderdelen:

Van het pand kunnen de navolgende aspecten als kenmerkend en derhalve als beschermingswaardig worden aangemerkt:

pand: hoofdvorm met positionering van de architectonische onderdelen, materiaalgebruik en detaillering in de gevels

gevels: het metselwerk uitgevoerd in schoonmetselwerk; ook de raamvormen in de voor- en achtergevel bepalen in hoge mate de verschijningsvorm van het pand; de gevels en het bouwvolumen zijn gaaf bewaard gebleven

kap: de dominante kapvorm (zadeldak) en de schoorstenen op de woningscheidende muren.

Situatie

Documentatie

Afbeelding 3

Afbeelding 4

Afbeelding 5

Afbeelding 6

Afbeelding 7

Afbeelding 8